

Advies voor richtlijnen voor het
milieueffectrapport F.C. Groningen Stadion

1 september 1999

1024-39

ISBN 90-421-0550-x
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad van Groningen
Postbus 7081
9701 JB GRONINGEN

uw kenmerk
RO99.37085

uw brief
27 mei 1999

ons kenmerk
U357-99/Br/Bl/eh/1024-41

onderwerp
Advies voor richtlijnen F.C. Groningen
Stadion

doorkiesnummer
(030) 234 76 30

Utrecht,
1 september 1999

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het F.C. Groningen Stadion. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

ir. G. Blom
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
F.C. Groningen Stadion

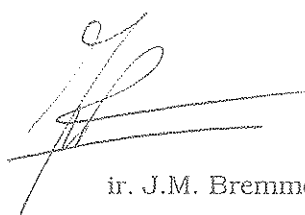
Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
F.C. Groningen Stadion

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over
het F.C. Groningen Stadion,

uitgebracht aan de Gemeenteraad van Groningen door de Commissie voor de milieueffectrap-
portage; namens deze,

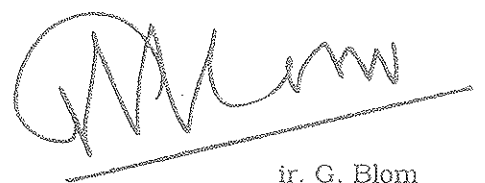
de werkgroep m.e.r. F.C. Groningen Stadion,

de secretaris

ir. J.M. Bremmer

de voorzitter

ir. G. Blom

Utrecht, 1 september 1999

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel, locatiekeuze en besluitvorming	4
2.1 Probleemstelling en doel	4
2.2 Locatiekeuze	4
2.3 Besluitvorming	5
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	6
3.1 Algemeen	6
3.2 De voorgenomen activiteit	6
3.3 Alternatieven en varianten	8
3.3.1 Nulalternatief en nulplusalternatief	9
3.3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief	10
4. Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling	10
5. Gevolgen voor het milieu	11
6. Vergelijking van alternatieven	13
7. Leemten in informatie	14
8. Evaluatieprogramma	14
9. Vorm en presentatie	15
10. Samenvatting van het MER	15

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 27 mei 1999 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving van de ter inzagelegging van de startnotitie in de Groninger Gezinsbode d.d. 2 juni 1999
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De gemeente Groningen heeft het voornemen om op de locatie Europapark een nieuw voetbalstadion voor FC Groningen, andere recreatieve voorzieningen, een kantorenpark, woningen en een nieuw NS-station met transferium te realiseren.

Van alle te realiseren elementen is alleen het voetbalstadion direct m.e.r.-plichtig. De Commissie beveelt aan de voorgenomen activiteit (het stadion) nadrukkelijk te plaatsen in de context van de andere ontwikkelingen in het plangebied. Dit om inzicht te verschaffen in de samenhang tussen de activiteiten en in eventuele cumulatieve effecten.

Het kantorenpark op de locatie Europapark valt onder de m.e.r.-beoordelingsplicht. Dat wil zeggen dat het bevoegd gezag moet beoordelen of het zinvol is dat voor deze activiteit een MER opgesteld wordt. Voor deze beoordeling is het gewenst inzicht te hebben in de autonome effecten van het realiseren van kantoren en woningen. Vanwege de samenhang van de activiteiten acht de Commissie het raadzaam dit MER aan te grijpen om dit inzicht te verschaffen.

Daarom beveelt de Commissie aan de situatie waarbij in het Europapark alleen kantoren en woningen gerealiseerd worden te beschrijven in een alternatief (het nulplusalternatief). Dit nulplusalternatief dient tegelijkertijd als referentiesituatie voor de voorgenomen activiteit (het stadion).

De Commissie beveelt aan alternatieven en varianten uit te werken, met als uitgangspunten de bevordering van het gebruik van openbaar vervoer en fiets, het minimaliseren van hinder voor de omgeving en de toepassing van duurzaam bouwen aspecten. Deze uitgangspunten kunnen ook de basis vormen voor het samenstellen van het meest milieuvriendelijk alternatief (mma).

Bij de beschrijving van het milieu zal in het MER met name aandacht moeten worden besteed aan verkeers- en vervoersaspecten, geluid en lucht en aan stedenbouwkundige- en leefomgevingsaspecten.

1. INLEIDING

De gemeente Groningen heeft het voornemen om de locatie Europapark, in het zuidoostelijk stadsdeel, opnieuw in te richten. Op het terrein zal een aantal functies ontwikkeld worden. Het gaat om een nieuw voetbalstadion voor FC Groningen, een kantorenpark, woningbouw en een nieuw NS-station met transferium. Om de nieuwe activiteiten te kunnen ondernemen moet voor het Europapark een nieuw bestemmingsplan vastgesteld worden. Van alle nieuwe activiteiten is alleen het voetbalstadion m.e.r.-plichtig (vanwege het verwachte aantal bezoekers van meer dan 500.000 per jaar). De plannen voor kantoren en woningen vallen onder de m.e.r.-beoordelingsplicht¹].

Het college van B&W van Groningen is initiatiefnemer voor deze procedure. De gemeenteraad is bevoegd gezag.

Bij brief van 27 mei 1999²] is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het milieueffectrapport. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Groninger Gezinsbode van 2 juni 1999³].

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴]. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van het advies⁵] van de Inspectie Milieuhygiene Noord, en dit in het advies voor richtlijnen verwerkt. Er zijn geen andere inspraakreacties en adviezen binnengekomen.

-
- 1 Op kantoorlocaties met een bruto vloeroppervlak van meer dan 200.000 m² is de m.e.r.-beoordelingsplicht van toepassing.
 - 2 Zie bijlage 1.
 - 3 Zie bijlage 2.
 - 4 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.
 - 5 Zie bijlage 4.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, LOCATIEKEUZE EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

2.1 Probleemstelling en doel

In de probleemstelling moet worden beschreven voor welke (bestaande en/of toekomstige) knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden. Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel (of de doelen) worden afgeleid. Doelen moeten zodanig concreet worden beschreven, dat ze kunnen dienen voor de afbakening van te beschrijven alternatieven.

Hoewel het stadion, als m.e.r.-plichtige activiteit, de kern van het MER vormt, is het noodzakelijk de andere elementen van het initiatief (station, transferium, kantoren en woningbouw) bij de omschrijving van het doel te betrekken. Daarbij dient aangegeven te worden in hoeverre het realiseren van bepaalde programma-onderdelen voorwaardelijk is voor andere. Ga, in verband met de m.e.r.-beoordelingsplicht voor kantoorlocaties, in het bijzonder in op de omschrijving van het doel van de realisatie van kantoren en woningen. Ga hierbij zowel in op de situatie mét als ook de situatie zonder een stadion.

Met betrekking tot het stadion dient onderscheid gemaakt te worden tussen het gebruik voor sportevenementen, voor andere (grootschalige) evenementen en voor leisure- c.q. entertainmentactiviteiten.

Geef in de omschrijving van het doel aan dat een afgeleid doel het verbeteren van het leefmilieu rondom het huidige Oosterparkstadion is.

Met het oog op het volwaardig meewegen van het milieubelang in de besluitvorming moeten ook de doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering worden aangegeven. Geef ook aan welke ruimte de gestelde doelen laten voor het ontwikkelen van alternatieven die gunstig zijn voor het milieu.

2.2 Locatiekeuze

De locatie Europapark voor het nieuw te bouwen voetbalstadion is gekozen na toetsing van zeven potentiële locaties aan een zevental criteria. In de startnotitie is het resultaat van het locatieonderzoek weergegeven. In de samenvatting van het locatiekeuzeonderzoek in de startnotitie is niet vermeld of en zo ja, welke milieuaspecten bij de locatiekeuze betrokken waren.

In het MER dient inzicht te worden geboden in de gekozen criteria en de gewichten die aan de criteria zijn toegekend, waaronder de eventuele milieucriteria.

2.3 Besluitvorming

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen. De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven.

Tevens moet beschreven worden welke criteria voor de afweging van alternatieven⁶⁾ (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend. De Commissie vraagt in dit kader aandacht voor de door de Tweede Kamer geaccordeerde nota 'Modernisering Instrumentarium Geluidbeleid' (MIG). Volgens deze nota dienen lokale overheden in de toekomst (binnen het tijdsbestek van de ontwikkeling van het voornemen) eigen geluidkaders te ontwikkelen. De huidige regelgeving kan daarom niet als enig toetsingskader gelden. Geef in dit licht een indicatie van mogelijke grenswaarden die in een vergunning opgenomen zouden kunnen worden.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het vaststellen van het bestemmingsplan voor het Europapark door de gemeenteraad van de gemeente Groningen. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdspad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. De grenzen van het bestemmingsplangebied dienen in het MER te worden vermeld.

Tijdens het locatiebezoek van de Commissie is gebleken dat de bouw van het station Kempkensberg een essentieel onderdeel is van de plannen. Geef aan welke overeenkomsten er bestaan met NS, RailNed en het ministerie van Verkeer en Waterstaat over de realisatie van het station.

Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

6 Zie ook hoofdstuk 6 van dit advies.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het kan zinvol zijn om deze beschrijving te baseren op deelactiviteiten. Daarbij dient eveneens aandacht te worden besteed aan neven- en vervolgactiviteiten. Ook bij het zoeken naar alternatieven kan het zinvol zijn uit te gaan van een analyse van de voorgenomen activiteit in deelactiviteiten.

Verder verdient het aanbeveling om onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg), de gebruiksfase (gebruik en beheer) en tijdens of na de beëindiging van het gebruik (indien van toepassing).

Bij elk alternatief moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen, met name ook in het licht van de 'Stad en Milieu' gedachte.

3.2 De voorgenomen activiteit

De beschrijving van de voorgenomen activiteit omvat alle geplande voorzieningen: het stadion, de overige recreatieve functies, de kantoren, de woningbouw, het station en het transferium.

Geef aan wat de invloed is van het al dan niet realiseren van het station Kempensberg.

De beschrijving van het voornemen omvat de volgende zaken:

Stedenbouwkundig plan

Geef een beknopte beschrijving van de stedenbouwkundige opzet van het plangebied. Beschrijf de afzonderlijke bestemmingen; geef daarbij tevens de functionele en ruimtelijke relatie tussen de planonderdelen aan.

Aandachtspunten zijn:

- bezoekerscapaciteit, omvang en ligging van het stadion;
- aard en ligging van de overige recreatieve voorzieningen: tijdens het locatiebezoek is gebleken dat het plan tevens een casino, bioscopen en winkelvoorzieningen omvat;
- aard, omvang en ligging van de kantoren;
- aard, omvang en ligging van de woningbouw. Indien er woningbouw op en direct naast het stadion plaatsvindt, zal een zekere detaillering in bouwtechnische zin nodig zijn om duidelijk te maken hoe wordt omgegaan met te verwachten overlast ten gevolge van voetbalwedstrijden en andere evenementen;
- ligging van het station;
- omvang, ligging en bereikbaarheid van het transferium en aantal, ligging en bereikbaarheid van de overige parkeerplaatsen;
- de wijze van ontsluiting van het plangebied;
- groenvoorzieningen; inpassing binnen de gemeentelijke ecologische infrastructuur;
- fasering van de uitvoering van de verschillende planonderdelen, onder meer met het oog op de realisatie van parkeervoorzieningen en openbaar vervoer voorzieningen.

Bouwplan (stadion)

Ga in eerste instantie in op het concept dat ten grondslag ligt aan het ontwerp, namelijk de gedachte om het stadion als multifunctioneel geheel op te zetten. Geef daarnaast een beknopte beschrijving van het ontwerp van het stadion: bouwvolume, bouwhoogte en (bouwkundige) constructie. Besteed hierbij ook aandacht aan zaken die (mede) relevant kunnen zijn voor het milieu, zoals:

- aard en ligging van de verlichtings- en geluidsinstallaties;
- geluidwerende voorzieningen.

Duurzaam bouwen

Maak duidelijk op welke wijze uitgangspunten voor "duurzaam bouwen" een rol spelen. Denk daarbij o.a. aan:

- vormgeving en materiaalkeuze van gebouwen (stadion, kantoren en woningbouw), bouwwerken en parkeerfaciliteiten; bij die keuze wordt aangegeven hoe rekening wordt gehouden met milieuaspecten, gebruik (grote onderhoudsbeurten en onderhoudsgevoeligheid), sloop en hergebruik van de materialen en constructies;
- voorzieningen voor het opwekken van, het distribueren van en het besparen op energie;
- voorzieningen voor opvang, buffering en hergebruik van regenwater.

Wijziging van bestaande situatie

Geef hierbij aan welke ingrepen in de bestaande situatie noodzakelijk zijn. Aandachtspunten zijn:

- aard, omvang en ligging van bestaande bebouwing;
- wijze van bouwrijp maken van het terrein;
- omvang van de aanwezige bodemverontreiniging en noodzakelijke bodemsaneringsactiviteiten;
- mogelijkheden voor hergebruik van sloopmateriaal.

Gebruik en beheer van het stadion en omgeving

Geef een overzicht van de omvang, frequentie en globale tijdsindeling van alle activiteiten die in of rond het stadion plaats zullen vinden. Geef daarbij aan de wijze van geluidsversterking per soort evenement in het stadion. Beschrijf de maatregelen en voorzieningen om geluid- en lichthinder te beperken.

Beschrijf de wijze waarop rekening gehouden is met sociale veiligheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Ga hierbij tevens in op de routes naar het stadion vanaf het station en de parkeergelegenheden, met name als deze langs woningen leiden. Beschrijf hoe het beheer van de parkeervoorzieningen wordt geregeld.

Besteed aandacht aan milieuzorgaspecten, zoals:

- * omvang en beheersing van afvalstromen en 'zwerfvuil', wijze van verwijdering en scheiding van afval; maatregelen ter bevordering van hergebruik van afval;
- * wijze van reiniging van het stadion en omgeving.

Verkeer en vervoer

In het MER moet worden beschreven:

- * De omvang van het bezoek aan het Europapark en het verkeer ten gevolge daarvan. Maak hierbij onderscheid tussen de verschillende functies zoals wonen, kantoren en recreatie. Maak binnen de functie recreatie onderscheid tussen voetbalwedstrijden, andere evenementen in het stadion en overige recreatie;
Geef voor elke functie aan hoeveel verkeersbewegingen deze oplevert, gemiddeld en bij pieken in het gebruik van elke functie. Geef een frequentieverdeling van de bezoekersaantallen;
- * De verdeling over de vervoerwijzen auto, fiets en openbaar vervoer door de gebruikers van het Europapark, zowel aan de hand van ervaringscijfers met vergelijkbare ontwikkelingen elders in het land als op grond van een geschikt verkeers- en vervoermodel. De resultaten dienen te worden vergeleken met de capaciteit van het wegennet, het openbaar vervoer en de stallingsvoorzieningen voor de fietsen;
- * Hoe het al dan niet realiseren van het station Kempkensberg de voorgenomen activiteit beïnvloedt;
- * De voor het autoverkeer beschikbare infrastructuur, mede in relatie met de fasering van geplande nieuwe wegen. Ook moet worden aangegeven in hoeverre de aanleg van nieuwe infrastructuur nodig zal zijn als gevolg van de extra verkeersstromen die door de voorgenomen activiteit worden veroorzaakt;
- * Het al dan niet integrale gebruik van de parkeervoorzieningen in het Europapark (onder andere bij grote aantallen bezoekers aan het stadion);
- * De wijze waarop Park-and-Ride wordt geëffectueerd;
- * De mogelijkheden van vervoer na de laatste vertrektijden van het openbaar vervoer;
- * Op welke wijze een vervoerplan voor het gehele gebied bij kan dragen aan het bevorderen van andere vervoerwijzen dan de auto.

3.3 Alternatieven en varianten

De keuze van de alternatieven moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuargumenten voor deze keuze van belang. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven.

Beschrijving van het meest milieuvriendelijk alternatief is verplicht. De Commissie beveelt verder aan om de voorgenomen activiteit in één of meer perspectievolle alternatieven uit te werken, eventueel met varianten. Het al dan niet realiseren van het station Kempkensberg kan als variant worden uitgewerkt.

Uitgangspunten voor alternatieven en varianten zijn:

- de bevordering van het gebruik van openbaar vervoer en fiets;
- het beperken van de hinder die voor de omgeving kan optreden; met name de hinder voor de woonbebouwing als gevolg van de toename van het verkeer, de geluidsinstallaties van het stadion en de aanwezigheid van grote groepen mensen;
- Duurzaam bouwen:
De omvang van de voorgenomen activiteit maakt het interessant aandacht te besteden aan het aspect duurzaam bouwen. Hierbij is zowel het bouwrijp maken als de ontwerp-, de bouw-, de gebruiks-, en de sloop/hergebruikfase van belang.

3.3.1 Nulalternatief en nulplusalternatief

Momenteel ligt het terrein voor een groot deel braak. Op dit terrein zullen in ieder geval kantoren en woningen gerealiseerd worden, ook als het stadion en de recreatieve voorzieningen achterwege blijven. De ontwikkeling van kantoren en woningbouw ligt nog niet in plannen vast. Voor het vaststellen van een plan hiervoor geldt de m.e.r.-beoordelingsplicht.

De Commissie stelt voor een nulalternatief en een nulplusalternatief uit te werken. Zowel het nulalternatief als het nulplusalternatief zijn relevant als referentiesituatie. Het nulalternatief geeft inzicht in de milieugevolgen ten opzichte van de huidige situatie. Het nulplusalternatief geeft inzicht in de gevolgen ten opzichte van het meest waarschijnlijke scenario, mocht de bouw van het stadion geen doorgang vinden.

Nulalternatief

Beschrijf als nulalternatief de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling voor het Europark. Hierbij gaat het dus om zaken die reeds in plannen vastgelegd zijn. Dit nulalternatief, namelijk het alternatief waarbij het terrein braak blijft liggen en noch een stadion, noch kantoor- en woningbouw gerealiseerd zal worden, is geen reëel alternatief. Vandaar dat het nulalternatief alleen als referentie hoeft te dienen. De milieugevolgen van alternatieven moeten concreet worden gemaakt door vergelijking met deze referentie.

Nulplusalternatief

Beschrijf als nulplusalternatief de situatie dat in het Europark kantoren en woningen gerealiseerd worden. De recreatieve voorzieningen (stadion, bioscoop e.d.) blijven achterwege.

De Commissie acht het, gezien de m.e.r.-beoordelingsplicht van een dergelijk stadsproject, raadzaam dit nulplusalternatief volledig uit te werken, zodat ook de autonome effecten van het stadsproject op alle relevante milieuaspecten in beeld gebracht worden.

3.3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.

De Commissie adviseert bij het ontwikkelen van het mma een 'actieve' aanpak te volgen. Hiermee wordt bedoeld dat de bevordering van het gebruik van fiets en openbaar vervoer, het minimaliseren van de geluidhinder en de maximale toepassing van duurzaam bouwen aspecten bij de ontwikkeling van dit alternatief als uitgangspunt wordt genomen.

Indien er echter argumenten zijn op grond waarvan deze aanpak niet mogelijk is, kan ook gekozen worden voor de 'passieve' aanpak, waarbij na analyse van de milieueffecten van alternatieven of varianten het alternatief met de minst nadelige milieueffecten tot mma wordt benoemd.

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. In het kader van het nulalternatief is gevraagd om als nulplusalternatief het meest waarschijnlijke scenario bij niet realiseren van het stadion uit te werken, ook al ligt dit scenario nog niet in plannen vast.

Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet (zoals de aanleg van station Kempkensberg), dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de eventueel in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten.

Bij de beschrijving van het milieu zal in het MER met name aandacht moeten worden besteed aan verkeersaspecten, geluid en lucht en aan stedenbouwkun-

dige- en belevingsaspecten. Geef ook inzicht in de bestaande (water)bodemverontreinigingen.

Geluid en lucht

De informatie moet zodanig zijn dat een goede vergelijking gemaakt kan worden met de nieuwe situatie en voor bewoners en bestuurders duidelijk wordt welke toename of afname van hinder zal optreden. Voor de bepaling van het achtergrondniveau dient uitgegaan te worden van de autonome ontwikkeling van verkeer en vervoer.

Bepaal het wegverkeerslawaai en de luchtverontreiniging ten gevolge van wegverkeer op leefniveau van de parameters benzeen, NO_x en fijn stof op die wegvakken waar overschrijding van de grenswaarden valt te verwachten ten gevolge van de realisering van de voorgenomen activiteit. Hierbij moet rekening worden gehouden met het tijdschema van de aanleg van aanvullende weginfrastructuur in de omgeving (bijvoorbeeld het Euvelgunnetracé).

Geef inzicht in de huidige geluidbelasting op geluidgevoelige objecten, liefst in de vorm van een contourkaart.

Geef inzicht in het huidige railverkeerslawaai.

5.

GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed (bijvoorbeeld op de locatie Oosterpark);
- expliciet dient te worden ingegaan op cumulatie van effecten als gevolg van samenloop van bezoek aan de verschillende activiteiten in het plangebied;
- behalve directe effecten moeten ook afgeleide effecten worden beschreven zoals de toenemende verkeersonveiligheid door de toename van het verkeer;
- bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een gevoeligheidsanalyse worden uitgevoerd of een *worst case* scenario worden gebruikt. In het laatste geval dient te worden aangegeven hoe groot de kans is op dit 'worst case scenario';
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- aandacht moet worden besteed aan die effecten die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden;
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van het bouwrijp maken, de aanlegfase, gebruiksfase en de sloopfase te worden betrokken waarbij gebruik dient te

worden gemaakt van een van de levenscyclusanalyse (LCA) methode afgeleide bepalingswijze;

- minder gangbare voorspellingsmethoden moeten worden gemotiveerd.

Effecten ten gevolge van toename wegverkeer

Effecten die optreden door de toename van het wegverkeer behoeven alleen beschreven te worden daar waar het autoverkeer met 20% of meer toeneemt ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Er dient expliciet aandacht te worden besteed aan het effect van piekbelasting van de infrastructuur bij het gelijktijdig beginnen en eindigen van evenementen bij de diverse publiekstrekkingen in de nabije omgeving.

Geluid

Gezien de toekomstige nieuwe regelgeving met betrekking tot de beoordeling van geluidhinder kan in het MER niet volstaan worden met toetsing aan landelijke normen. Het is belangrijk inzicht te geven in de directe bron/effect-relatie: om welk type geluid gaat het en in welke mate kan het belastend zijn voor de omwonenden. Geef inzicht in gemiddelden en piekbelasting. Geef aan welke mate van geluidbelasting verwacht wordt op verschillende delen van het plangebied en om hoeveel omwonenden het gaat. Maak hierbij gebruik van contourkaarten.

Ten behoeve van de beoordeling van de geluidaspecten dienen in het MER de volgende gegevens te worden opgenomen:

- gedurende welke tijd en periode (dag, avond, nacht, zondag) er sprake zal zijn van hinder en hoeveel mensen er hinder zullen ondervinden;
- de bij bestaande en geprojecteerde geluidgevoelige bestemmingen (woningen en dergelijke) te verwachten equivalente geluidsniveau ten gevolge van het verkeer van en naar het park, complex en kantoren;
- de geluidbelasting op woningen bij gebruik van het stadion, zowel bij voetbalwedstrijden als bij eventuele andere geluid producerende activiteiten, zoals concerten. Maak onderscheid in de geluidbelasting van woningen op en aan het stadion en woningen in de omgeving van het stadion;
- het railverkeerslawaai ten gevolge van de aanwezigheid van het station en het intensievere gebruik van de spoorlijn.

Lucht

In het MER dient de luchtkwaliteit langs de belangrijkste aan- en toewegen nabij het plangebied te worden beschreven aan de hand van de concentraties NO_x, benzeen en fijn stof. Bij de beschrijving dient rekening te worden gehouden met spitsuren en perioden direct voor en na de aanvang, respectievelijk afloop van evenementen. Ga ook in op de effecten ten gevolge van parkeren.

Leefmilieu

Beschrijf in het MER:

- de positieve en negatieve gevolgen voor de sociale veiligheid;
- de verkeersveiligheid op de wegen en kruispunten in de omgeving;
- mogelijk optredende parkeeroverlast;
- eventueel optredende andere vormen van hinder, zoals zicht- of visuele hinder, windhinder, zwerfvuil en graffiti;
- effecten van verlichting, bewegwijzering en reclame.

Landschap, natuur, bodem en (grond)water

Het MER dient inzicht te verschaffen in:

- de effecten voor de stedelijke groenvoorzieningen;
- de (toekomstige) landschapselementen die de ecologische relaties bevorderen of die barrières opleveren voor deze relaties.
- eventuele (water)bodemsaneringsmaatregelen;
- de (veranderingen van de) stand en kwaliteit van het grondwater.

Cultuurhistorie

De gevolgen voor de aanwezige cultuurhistorische elementen dienen in het MER te worden beschreven.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven (inclusief nulplusalternatief) moeten onderling én met de referenties worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten ook de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

7.

LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is. Onzekerheden kunnen ook voortkomen uit de besluitvorming omtrent de verschillende onderdelen van het plan;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8.

EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De Gemeenteraad van Groningen moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. De gemeente zal ook informatie moeten verschaffen over mogelijke geluidgrenswaarden in het kader van de MIG.

Het verdient aanbeveling, dat Burgemeester en Wethouders van de gemeente Groningen in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen;
- voor de presentatie van de geluidbelasting contourkaarten te gebruiken.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- in hoeverre het MER als ondersteuning dient in de procedure voor de besluitvorming rondom de kantoren- en woningbouw;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven en varianten;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieueffectrapport
F.C. Groningen Stadion

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE I

Brief van het bevoegd gezag d.d. 27 mei 1999 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Buurtelijke Ordening en Economische Zaken

Verkeers-
Stadsontwikkeling,
Bouwen en Wonen

Afdeling Juridische Zaken

Bezoekadres
Gedempte Zuiderdiep 98

Aan de Commissie voor de milieu-
effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieueffectrapportage
ingekomen:	31 MEI 1999
nummer:	541-99
dossier:	1024-1 ^e /m 2
kopie naar:	sc/pres/bib/

Postadres
Postbus 7081
9701 JB Groningen
Tel. (050) 367 81 11

Datum 27-05-1999
Informatie J. Dallinga
Onderwerp Milieu-effectrapportage F.C. Groningen-stadion.

Bijlage(n) div.
Tel. (050) 367 81 09

Kenmerk RO99.37085
Fax (050) 367 83 98

Geachte heer/mevrouw,

In opdracht van ons college wordt momenteel een stedenbouwkundig plan voor het Europapark ontworpen. Dit stedenbouwkundig plan krijgt een vervolg in een bestemmingsplan, waarvoor de werkzaamheden in de tweede helft van dit jaar zullen worden opgestart.

Het Europapark bevindt zich in het zuidoostelijk stadsdeel en is gelegen tussen de Europaweg, de Zuidelijke Ringweg en de spoorlijn Groningen-Zwolle. De locatie komt beschikbaar door het verdwijnen van de elektriciteitsproductiefunctie (Hunzencentrale) uit dit gebied.

Het programma voor het Europapark omvat de volgende functies: kantoren, woningbouw, een voorstadstation met transferium en een nieuw voetbalstadion voor F.C. Groningen.

De uitgangspunten voor de planvorming zijn genoemd in de brochure "Twee scenario's voor het Europapark", die u hierbij aantreft. Hierin worden een aantal maatregelen genoemd, die een vast bestanddeel vormen voor de ontwikkeling van het plangebied, het zogenaamde basispakket. Daarnaast worden een tweetal scenario's aangegeven, waarin een aantal planelementen op verschillende wijze zijn uitgewerkt.

Voor het nieuwe voetbalstadion houdt dit de keuze in tussen een accommodatie uitsluitend voor de beoefening van de voetbalsport of een stadion gecombineerd met andere voorzieningen, waarbij met name gedacht wordt aan kantoren en functies die aansluiten op het thema sport en recreatie.

Volgens het Besluit Milieu-effectrapportage wordt als één van de activiteiten, waarvoor de verplichting van een milieu-effectrapportage geldt, genoemd: de aanleg van een recreatieve of toeristische voorziening, die 500.000 bezoekers of meer per jaar aantrekt. De bouw van het nieuwe stadion overschrijdt deze drempelwaarde. Dat betekent dat voor dit onderdeel van het bestemmingsplan de m.e.r.-procedure moet worden gevolgd.

Met het oog hierop hebben wij een startnotitie, "Het nieuwe F.C.-Groningen-stadion in het Europapark", laten opstellen, die wij u hierbij doen toekomen. De gemeenteraad heeft deze notitie in zijn vergadering van 26 mei jl. aanvaard. De startnotitie ligt met ingang van 3 juni overeenkomstig artikel 7.12, lid 4, van de Wet milieubeheer en artikel 3 van de Regeling

In uw antwoord graag datum en kenmerk vermelden.

Volgvet 1

startnotitie milieu-effectrapportage, gedurende vier weken ter inzage. Hiervan zal in de Groninger Gezinsbode van 2 juni a.s. een openbare kennisgeving worden gedaan.

Wij verzoeken u hierbij het advies over het geven van de richtlijnen, als bedoeld in artikel 7.14, lid 1, van de Wet Milieubeheer, aan ons uit te brengen.

Hoogachtend,
namens Burgemeester en Wethouders,
de algemeen directeur,
namens deze,
de directeur Stadsontwikkeling,
Bouwen en Wonen

N. Verdonk

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de ter inzagelegging van startnotitie in de Groninger Gezinsbode d.d. 2 juni 1999

Groninger Gezinsbode 2 juni 1999

Wat is klein chemisch afval, cosmetica, verfstoffen, vervaagmiddelen, oplosmiddelen, oude medicijnen, accu's, batterijen, accu's, spuitbussen, bestrijdingsmiddelen, kwikthermometers, fotochemicaliën...

Bekanntmaking

Startnotitie milieuraportage FC Groningen Stadion Europapark

Plaatsing bushalte Edelsteenaan/Pavelstraat

Met het oog op de ontwikkeling van het Europapark bereiden burgemeester en wethouders momenteel een bestemmingsplan voor.

Het Europapark bestaat het gebied, dat globaal wordt begrensd door de Europaweg, de Zuidelijke Ringweg, de spoorlijn Groningen-Nieuweschans/Groningen-Zwolle en het industrieterrein Winschoterdiep. Elementen in de planontwikkeling zijn: kantoren, woningbouw, een nieuw spoorwegstation met transferium en een nieuw voetbalstadion voor FC Groningen. In één van de twee scenario's voor het Europapark wordt uitgegaan van een voetbalstadion gecombineerd met voorzieningen, zoals kantoren en functies die bijvoorbeeld aansluiten op het thema sport en recreatie. In het andere scenario heeft het stadion uitsluitend een functie voor de beoefening van de voetbalsport.

Voordat het bestemmingsplan kan worden vastgesteld moet volgens het Besluit milieueffectrapportage voor de bouw van het nieuwe FC Groningen-stadion een milieueffectrapportage (kortweg m.e.r.) worden gemaakt.

In verband hiermee maakt de gemeenteraad bekend, dat in het kader van deze procedure een startnotitie, genaamd 'Het nieuwe FC Groningen-stadion in het Europapark', is uitgebracht. Voordat de gemeenteraad overgaat tot het vaststellen van richtlijnen voor de inhoud van het m.e.r.-rapport wordt een ieder in de gelegenheid gesteld opmerkingen te maken over het geven van de richtlijnen.

Met het oog hierop ligt bovengenoemde startnotitie met ingang van 3 juni tot en met 30 juni 1999 voor een ieder ter inzage bij de informatiebalie van de Dienst Ruimtelijke

Ordening en Economische Zaken, Gedempte Vaarderiep 98 te Groningen, en bij het Gemeentelijk Informatie Centrum, Kreupelstraat 1 (Prefectenhof) te Groningen, op werkdagen van 9.00 tot 16.00 uur; bij het Gemeentelijk Informatie Centrum op donderdag bovendien van 18.00 tot 20.00 uur. Inlichtingen kunnen op werkdagen van 9.00 tot 16.00 uur worden gevraagd bij de afdeling Juridische Zaken van de dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken op telefoonnummer (050) 367 81 00 of bij de Milieudienst, tel. (050) 367 10 86. Exemplaren van de startnotitie kunnen worden verkregen bij de informatiebalie of de afdeling Juridische Zaken van de dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken, voornoemd.

Gedurende bovengenoemde termijn kan een ieder schriftelijke opmerkingen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het m.e.r. zenden aan: de gemeenteraad van Groningen, p/a Dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken, Postbus 7081, 9701 JB Groningen. Groningen, 2 juni 1999

Burgemeester en wethouders maken bekend, dat het college in zijn vergadering van 18 mei 1999, geleid op de artikelen 16 lid 2 en 18 lid 2 van de Wegenverkeerswet 1994, heeft besloten verkeersbord model L3 (bushalte) te plaatsen op de hoek Edelsteenaan/Pavelstraat. De busroute van lijn 3 is in december 1996 gewijzigd, waardoor de route via de Diamantlaan is komen te vervallen en daarmee ook de halte Diamantlaan/Bansteenaan. Voor een goede openbaar vervoersvoorziening, is een nieuwe halte gesitueerd aan de Edelsteenaan nabij de Pavelstraat. Deze halte is feitelijk reeds op 22 december 1996 in gebruik genomen.

Het besluit ligt vanaf 3 juni gedurende 13 weken voor een ieder ter inzage bij het Gemeentelijk Informatie Centrum aan de Kreupelstraat 1 te Groningen en bij de Dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken, Ged. Vaarderiep 98 te Groningen. Tegen dit besluit kunnen belanghebbenden binnen zes weken na publicatie een bezwaarschrift indienen bij het college van burgemeester en wethouders, Postbus 20.001, 9700 PB Groningen. Groningen, 2 juni 1999

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Burgemeester en wethouders van gemeente Groningen

Bevoegd gezag: Gemeenteraad gemeente Groningen

Besluit: wijzigen bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C/D 10

Activiteit: De gemeente Groningen heeft het voornemen de locatie Europark te ontwikkelen en daar een nieuwe voetbalstadion voor FC Groningen, andere recreatieve voorzieningen, een kantorenpark, woningen en een nieuwe NS-station met transferium te realiseren.

Procedurale gegevens:

kennisgeving startnotitie: 3 juni 1999

richtlijnenadvies uitgebracht op: 1 september 1999

Bijzonderheden: Alleen het voetbalstadion is direct m.e.r.-plichtig. Omdat het kantorenpark onder de m.e.r.-beoordelingsplicht valt adviseert de Commissie om de situatie waarbij in het Europark alleen kantoren en woningen gerealiseerd worden als alternatief op te nemen en volledig uit te werken.

Samenstelling van de werkgroep:

ing. J.P.V.M. de Graaf

dr. ing. G. de Roo

ir. J. Termorshuizen

ir. G. Blom (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: ir. J.M. Bremmer

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	19990722	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	Groningen	19990730

